

Wyniki finansowe towarzystw i funduszy emerytalnych w 2004 roku

Powszechne towarzystwa emerytalne¹ w 2004 r. wykazały mniejszy niż przed rokiem zysk netto. Spośród 15 podmiotów 9 zanotowało pogorszenie wyniku. Zarządzane przez towarzystwa otwarte fundusze emerytalne poprawiły swoje wyniki i uzyskały łącznie 7,1 mld zł zysku. Wszystkie fundusze osiągnęły zysk finansowy.

Aktywa powszechnych towarzystw emerytalnych ukształtowały się na poziomie 1,9 mld zł i wzrosły o 7,3% w skali roku. Aktywa obrotowe pozostały główną pozycją aktywów ogółem, ale ich udział spadł z 68,7% do 61%. W strukturze aktywów obrotowych inwestycje krótkoterminowe stanowiły 92,5% (85,5% rok wcześniej) i osiągnęły wartość 1072,4 mln zł. Aktywa trwałe wyceniono na kwotę 742,3 mln zł, tj. o 33,9% wyższą niż w roku 2003. Wzrost aktywów trwałych był wynikiem 2-krotnego zwiększenia inwestycji długoterminowych do 448,5 mln zł. Ich udział w aktywach trwałych zwiększył się w skali roku z 40,2% do 60,4%.

Pasywa powszechnych towarzystw emerytalnych w 91,8% były kształtowane przez kapitał własny, którego wartość wzrosła do 1745,1 mln zł (12,5% w skali roku). Do wzrostu tego przyczyniło się zmniejszenie o 420,8 mln zł straty z lat ubiegłych. Rezerwy na zobowiązania wyniosły 60,2 mln zł, co oznacza ponad 2-krotny spadek w stosunku roku 2003. Wartość zobowiązań długoterminowych pozostała bez zmian (0,2 mln zł). Zobowiązania krótkoterminowe zwiększyły się o 23,3% do 39,1 mln zł.

Przychody wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi wyniosły 1112,4 mln zł. Przychody z tytułu kwot pobieranych od wpłacanych składek stanowiły 62,9% tej kwoty, a wynagrodzenie za zarządzanie 25,7%. Towarzystwa emerytalne poniosły **koszty związane z zarządzaniem funduszami** w wysokości 733,6 mln zł. Głównymi pozycjami je generującymi były koszty usług akwizycyjnych (28,7% kosztów), koszty z tytułu opłat agenta transferowego i prowadzenia rejestru członków funduszu (21,9%) oraz ogólne koszty zarządzania towarzystwami (21,5%).

Wynik techniczny towarzystw na zarządzaniu funduszami emerytalnymi ukształtował się na poziomie 378,8 mln zł. Po uwzględnieniu wyniku na pozostałej działalności, towarzystwa uzyskały 462,3 mln zł **zysku brutto**. Zysk ten został obciążony podatkiem dochodowym w wysokości 118,5 mln zł. Korekta z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyniosła minus 40,8 mln zł. W efekcie, powszechne towarzystwa emerytalne zamknęły 2004 r. **zyskiem netto** 384,6 mln zł (wobec 431,9 mln zł rok wcześniej).

Liczba pracujących w powszechnych towarzystwach emerytalnych zmniejszyła się w skali roku o 1,1% do 1224 osób, z czego 118 osób stanowili członkowie rad nadzorczych i zarządów. Z powszechnymi towarzystwami emerytalnymi współpracowało 87568 akwizytorów, tj. o 21,9% więcej niż w roku 2003.

---

¹ Informację opracowano na podstawie danych Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych. Dane obejmują 16 PTE i 16 OFE w 2003 r. oraz 15 PTE i 15 OFE w 2004 r.

W związku z wejściem w życie 1.04.2004 r. Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 marca 2004 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych (Dz. U. nr 50, poz. 481) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych (Dz. U. nr 95, poz. 950) dane za 2004 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za okres poprzedni.

W 2004 r. **otwarte fundusze emerytalne** dysponowały **aktywami ogółem** o wartości 63 mld zł, tj. o 38,7% większymi niż przed rokiem. Zobowiązania ogółem zmniejszyły się do 412,7 mln zł, tj. o 31,9%. Spadek ten był spowodowany blisko 12-krotnym zmniejszeniem zobowiązań wobec członków. Aktywa netto funduszy emerytalnych ukształtowały się na poziomie 62,6 mld zł, co oznacza 39,7% wzrost w skali roku.

Według stanu na koniec grudnia 2004 r. **portfel inwestycyjny** stanowił 97,7% aktywów ogółem (97,3% przed rokiem). W jego strukturze dominowały obligacje (35736,5 mln zł), ale ich udział spadł w ciągu roku o 1,3 pkt do 58,1%. Udział obligacji w portfelu zmniejszył się na rzecz akcji oraz depozytów i bankowych papierów wartościowych. W 2004 r. fundusze miały w portfelu 845,4 mln zł **obligacji** skarbowych o zmiennym oprocentowaniu, będących formą spłaty zobowiązań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.² W portfelu akcyjnym udział akcji banków zwiększył się o 6,5 pkt do 31,7%. Udział akcji spółek związanych z przemysłem i budownictwem oraz usługami zmniejszył się i wyniósł odpowiednio 40,4% oraz 27,9%.

Przychody z inwestycji otwartych funduszy emerytalnych w 2004 r. wyniosły 2326,2 mln zł i były o 20,4% wyższe niż rok wcześniej. Główną ich pozycją były odsetki, stanowiące 82,5% przychodów, wobec 85,1% przed rokiem. **Koszty operacyjne** ukształtowały się na poziomie 333,7 mln zł, tj. o 13,9% wyższym niż w roku 2003. Udział wynagrodzeń dla towarzystw zwiększył się o 7,8 pkt osiągając 85,5% kosztów operacyjnych. **Wynik z inwestycji** wzrósł do 1992,5 mln zł, tj. o 21,5%. W tym czasie fundusze emerytalne zrealizowały 961,8 mln zł zysku z inwestycji (4-krotny wzrost) oraz zanotowały 4113,4 mln zł niezrealizowanego zysku z wyceny (wzrost o 93,6%). **Zysk finansowy** otwartych funduszy emerytalnych na koniec 2004 r. wyniósł 7067,7 mln zł, co oznacza wzrost o 77,1% w skali roku.

W prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Centralnym Rejestrze Członków w 2004 r. było zarejestrowanych 12 mln członków otwartych funduszy emerytalnych, z czego ponad 55% należało do trzech funduszy. Liczba rachunków prowadzonych przez wszystkie fundusze emerytalne wyniosła 12,5 mln³. W stosunku do 2003 r. zmniejszył się o 2,4 pkt udział rachunków martwych, na które nie wpłynęła żadna składka. Nadal jednak średnio 14,4% rachunków pozostało pustych. Dla poszczególnych funduszy odsetek martwych rachunków wahał się od 3,4% do 39,2% rachunków ogółem (w 2003 r. odpowiednio od 4,3% do 50,4%). Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazał w 2004 r. do funduszy emerytalnych 11240,6 mln zł składek oraz 203,2 mln zł odsetek (wobec odpowiednio 10158,8 mln zł i 133,8 mln zł przed rokiem).

W 2004 r. zmieniono zasady wyliczania minimalnej wymaganej stopy zwrotu. Obecnie jest ona liczona dwa razy w roku (w kwietniu i wrześniu) za okres trzech lat. Minimalna wymagana stopa zwrotu za okres od 28 września 2001 r. do 30 września 2004 r. wyniosła 26,9%. Każdy z otwartych funduszy emerytalnych osiągnął stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana.

---

² Skarb Państwa przejął zobowiązania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek opłaconych za okres od 1.04.1999 r. do 31.12.2002 r. i nieprzekazanych w terminie do funduszy oraz z tytułu odsetek należnych od tych składek. Zobowiązania te są regulowane w formie obligacji skarbowych. (Ustawa z 23.07.2003 r. o przejęciu przez Skarb Państwa zobowiązań ZUS z tytułu nieprzekazywania składek do otwartych funduszy emerytalnych; Dz. U. z 2003 r. nr 149, poz. 1450).

³ Liczba członków zarejestrowanych w Centralnym Rejestrze Członków Otwartych Funduszy Emerytalnych prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest różna od liczby rachunków prowadzonych przez otwarte fundusze emerytalne, ponieważ otwarty fundusz emerytalny otwiera rachunek po zawarciu umowy członkostwa, natomiast identyfikacja i rejestracja w Centralnym Rejestrze Członków następuje w późniejszym terminie.

Tablica 1.1 **Bilans powszechnych towarzystw emerytalnych**

Wyszczególnienie	2003 r. ¹⁾	2004 r.
	w mln zł	
Aktywa trwałe	554,4	742,3
Wartości niematerialne i prawne	41,9	36,7
Rzeczowe aktywa trwałe	14,1	13,4
Należności długoterminowe	0,7	0,7
Inwestycje długoterminowe	223,1	448,5
Nieruchomości	-	-
Wartości niematerialne i prawne	-	-
Długoterminowe aktywa finansowe	223,1	448,5
Inne inwestycje długoterminowe	-	-
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	274,6	243,0
Aktywa obrotowe	1 217,7	1 158,9
Zapasy	0,5	0,1
Należności krótkoterminowe	150,2	54,9
Inwestycje krótkoterminowe	1 040,7	1 072,4
Krótkoterminowe aktywa finansowe	688,7	790,1
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	134,9	281,5
Inne inwestycje krótkoterminowe	217,1	0,8
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	26,3	31,5
SUMA AKTYWÓW	1 772,1	1 901,2
Kapitał własny	1 551,8	1 745,1
Kapitał podstawowy	1 565,5	1 538,2
Akcje własne	-	-
Kapitał zapasowy	1 162,1	998,3
Kapitał z aktualizacji wyceny	-0,2	4,5
Pozostałe kapitały rezerwowe	-	6,2
Wynik finansowy z lat ubiegłych	-1 607,5	-1 186,7
Wynik finansowy netto okresu obrotowego	431,9	384,6
Odpisy z zysku netto w ciągu okresu obrotowego	-	-
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	220,3	156,1
Rezerwy na zobowiązania	128,4	60,2
Zobowiązania długoterminowe	0,2	0,2
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	31,7	39,1
tytułem pokrycia niedoboru	-	-
tytułem podatków, ceł, ubezpieczeń i innych	3,9	6,8
tytułem wynagrodzeń	0,1	0,1
fundusze specjalne	1,9	1,5
Rozliczenia międzyokresowe	60,0	56,6
SUMA PASYWÓW	1 772,1	1 901,2

¹⁾ Dane zaudytowane.

Tablica 1.2 **Rachunek wyników powszechnych towarzystw emerytalnych**

Wyszczególnienie	2004 r.
	w mln zł
Przychody wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi	1 112,4
Przychody z tytułu kwot pobieranych przez fundusze od wpłacanych składek	699,3
Wynagrodzenie za zarządzanie otwartymi funduszami emerytalnymi	285,9
Przychody z tytułu opłat na rzecz towarzystw uiszczanych przez członków otwartych funduszy emerytalnych i związanych z wypłatami transferowymi	2,6
Przychody od funduszy przeznaczone na tworzenie rachunku premiowego	17,4
Przychody z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego funduszy	75,2
Przychody z wykorzystania części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	2,0
Pozostałe przychody	30,0
Koszty związane z zarządzaniem otwartymi funduszami emerytalnymi	733,6
Obowiązkowe obciążenia z tytułu zarządzania funduszami	349,9
Koszty z tytułu opłat agenta transferowego i rejestru członków funduszu	160,6
Koszty z tytułu opłat na funkcjonowanie KNUiFE i rzecznika ubezpieczonych	12,1
Koszty z tytułu tworzenia w funduszu rachunku premiowego	15,8
Koszty z tytułu wpłat na rachunek części podstawowej Funduszu Gwarancyjnego	15,1
Koszty z tytułu wpłat na rachunek części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	29,1
Koszty pokrycia niedoboru w otwartych funduszach emerytalnych	-
Koszty z tytułu opłat transakcji nabycia i zbycia aktywów funduszy	0,7
Koszty z tytułu prowizji dla ZUS od składek członków funduszy	91,4
Koszty z tytułu transferów – prowizja dla ZUS	2,6
Koszty z tytułu transferów – opłata dla KPW	2,5
Koszty z tytułu pozostałych obowiązkowych obciążeń i opłat operacyjnych	20,1
Pozostałe obciążenia	383,7
Koszty usług akwizycyjnych	210,2
Koszty marketingu i promocji	15,7
Koszty ogólne zarządzania powszechnymi towarzystwami emerytalnymi, w tym:	157,8
<i>Wynagrodzenia</i>	<i>70,0</i>
<i>Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia</i>	<i>11,2</i>
<i>Usługi obce</i>	<i>53,2</i>
Wynik techniczny towarzystw na zarządzaniu funduszami emerytalnymi	378,8
Pozostałe przychody operacyjne	45,2
Pozostałe koszty operacyjne	32,6
Wynik operacyjny	391,4
Przychody finansowe	83,9
Koszty finansowe	13,0
Wynik na działalności gospodarczej	462,3
Wynik brutto	462,3
Podatek dochodowy	118,5
Korekta aktywów lub pasywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-40,8
Wynik netto	384,6

Tablica 2.1 Bilans otwartych funduszy emerytalnych

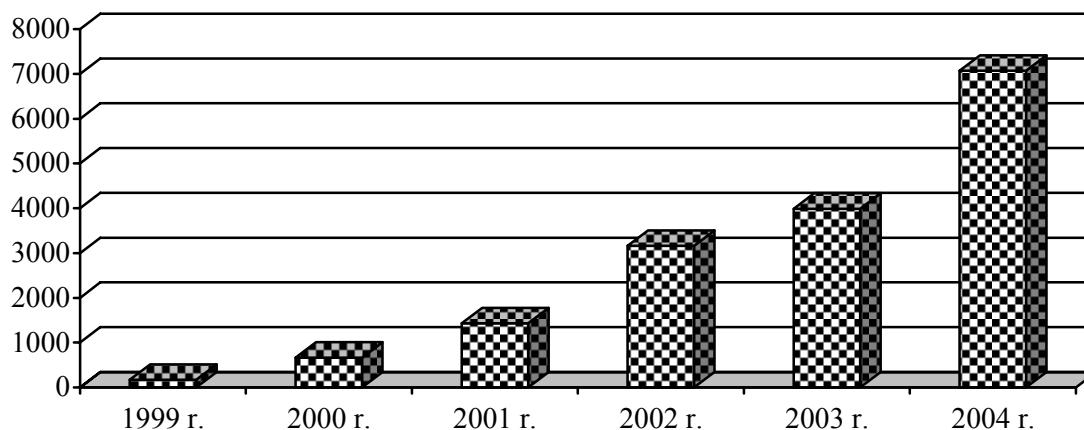
Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r. ²⁾
	w mln zł	
Aktywa	45 439,3	63 039,6
Portfel inwestycyjny	44 232,8	61 614,2
Środki pieniężne ogółem	432,4	582,7
Środki pieniężne na rachunkach bieżących	3,8	5,1
Środki pieniężne na rachunku przeliczeniowym	305,1	407,6
Pozostałe środki pieniężne	123,5	170,0
Należności ogółem	774,1	842,7
Należności z tytułu dywidend	0,5	0,4
Należności z tytułu odsetek	744,3	782,3
Należności od towarzystw	3,0	1,2
Należności z tytułu zbytych składników portfela	22,2	58,7
Pozostałe należności	4,1	0,1
Rozliczenia międzyokresowe czynne	-	-
Zobowiązania ogółem	606,2	412,7
Zobowiązania wobec członków	562,1	47,9
Zobowiązania wobec depozytariuszy	0,0	0,1
Zobowiązania wobec towarzystw	7,8	38,0
Zobowiązania z tytułu nabytych składników portfela	18,3	136,2
Zobowiązania z tytułu nie przeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym	0,8	1,6
Zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów	-	-
Pozostałe zobowiązania	3,5	175,2
Rozliczenia międzyokresowe bierne	13,7	13,7
Aktywa netto	44 833,1	62 626,9
Kapitał funduszy	40 236,5	55 353,9
Kapitał rezerwowy	606,8	205,3
Wynik finansowy	3 989,8	7 067,7
Kapitały razem	44 833,1	62 626,9

²⁾ Wartość portfela inwestycyjnego wykazana w bilansie jest większa od wartości wykazanej w tablicy 2.3, ponieważ niektóre otwarte fundusze emerytalne zaliczyły do portfela odsetki od instrumentów dłużnych.

Tablica 2.2 Rachunek zysków i strat otwartych funduszy emerytalnych

Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r.
	w mln zł	
Przychody z inwestycji	1 932,6	2 326,2
Dywidendy	161,5	263,4
Amortyzacja dyskonta od dłużnych papierów wartościowych nabytych poniżej wartości nominalnej	60,6	120,2
Odsetki	1 645,6	1 919,8
Różnice kursowe dodatnie	64,8	15,8
Pozostałe	0,1	7,0
Koszty operacyjne	293,0	333,7
Wynagrodzenie dla towarzystw	227,8	285,4
Opłaty dla depozytariuszy	10,0	12,4
Amortyzacja premii od papierów wartościowych nabytych powyżej wartości nominalnej	38,3	1,6
Odsetki i prowizje od zaciągniętych kredytów i pożyczek	-	0,5
Różnice kursowe ujemne	16,9	14,1
Pozostałe	0,0	19,7
Wynik z inwestycji	1 639,6	1 992,5
Zrealizowany i niezrealizowany zysk (strata)	2 350,2	5 075,2
Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji	225,2	961,8
Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny	2 125,0	4 113,4
Wynik z operacji	3 989,8	7 067,7
Przychody z tytułu pokrycia niedoboru	-	-
Wynik finansowy	3 989,8	7 067,7

Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych
(w mln zł)

Tablica 2.3 Portfel inwestycyjny otwartych funduszy emerytalnych

Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r.	2003 r.	2004 r.
	w mln zł		w %	
Akcje Narodowych Funduszy Inwestycyjnych	45,3	57,8	0,1	0,1
Akcje spółek na regulowanym rynku giełdowym	14 292,0	20 702,8	32,3	33,6
Bony skarbowe	1 719,9	1 698,2	3,9	2,8
Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	1 698,9	3 046,9	3,8	4,9
Obligacje	26 280,9	35 736,5	59,4	58,1
<i>w tym obligacje skarbowe o zmiennym oprocentowaniu</i>	382,9	845,4	1,5	2,4
Inne lokaty	195,8	317,9	0,5	0,5
OGÓŁEM	44 232,8	61 560,1	100	100

Tablica 2.4 Akcje w portfelach otwartych funduszy emerytalnych w ujęciu sektorowym

Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r.	2003 r.	2004 r.
	w mln zł		w %	
Finanse	3 575,5	6 388,2	25,2	31,7
Banki	3 575,4	6 388,2	100	100
Ubezpieczenia	-	-	-	-
Pozostałe finanse	0,1	-	0	-
Przemysł	6 152,3	8 156,3	43,3	40,4
Budownictwo	449,9	1 108,0	7,3	13,6
Chemiczny	2 998,9	3 829,6	48,7	47,0
Drzewny	614,5	643,8	10,0	7,9
Elektromaszynowy	67,3	83,6	1,1	1,0
Lekki	4,8	63,7	0,1	0,8
Materiałów budowlanych	346,6	582,4	5,6	7,1
Metalowy	1 191,8	1 177,5	19,4	14,4
Spożywczy	388,9	553,1	6,3	6,8
Przemysł – pozostałe	89,6	114,6	1,5	1,4
Usługi	4 469,1	5 617,8	31,5	27,9
Handel	465,3	894,7	10,4	15,9
Informatyka	1 022,1	1 122,4	22,9	20,0
Media	312,7	355,3	7,0	6,3
Telekomunikacja	2 414,9	2 872,7	54,0	51,2
Usługi pozostałe	254,1	372,7	5,7	6,6

Tablica 2.5 Członkowie otwartych funduszy emerytalnych według wieku i płci³⁾

Wiek	2003 r.			2004 r.		
	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
	w osobach					
17 lat i mniej	62 970	44 360	107 330	46 949	31 824	78 773
18-20	312 791	236 791	549 582	251 484	187 503	438 987
21-25	1 144 782	971 077	2 115 859	1 155 316	984 466	2 139 782
26-30	1 302 470	1 205 184	2 507 654	1 372 146	1 274 383	2 646 529
31-35	1 029 130	961 849	1 990 979	1 110 043	1 041 574	2 151 617
36-40	803 198	768 867	1 572 065	818 833	781 611	1 600 444
41-45	753 189	725 360	1 478 549	762 588	742 050	1 504 638
46-50	524 042	419 573	943 615	598 508	511 552	1 110 060
51 lat i więcej	141 616	55 944	197 560	210 913	97 722	308 635
Razem	6 074 188	5 389 005	11 463 193	6 326 780	5 652 685	11 979 465

Tablica 2.6 Składki przekazywane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do otwartych funduszy emerytalnych ³⁾

Przekazane w okresie:		Kwota składek	Odsetki	Liczba składek
		w mln zł		w szt
lipca	2003	1 339,3	3,9	15 008 296
	2004	1 436,2	10,3	15 363 850
sierpnia	2003	438,4	0,2	7 532 263
	2004	584,1	18,2	9 714 562
września	2003	759,7	0,4	9 588 615
	2004	1 323,5	17,1	14 546 642
października	2003	1 053,2	0,1	12 116 707
	2004	913,9	36,4	10 860 466
listopada	2003	692,5	70,4	8 754 863
	2004	477,0	24,0	8 484 933
grudnia	2003	1 216,9	43,9	14 586 647
	2004	1 421,7	11,9	15 181 480
19.05.1999 – 31.12.2003		38 164,2	283,9	394 401 733
19.05.1999 – 31.12.2004		49 404,7	487,0	528 038 190

³⁾ Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.